

Kirjelmä Lammin hammashoitolan puolesta

Luovutettu toimialajohtaja Jarmo Lappalaiselle ja
suun terveydenhuollon tulosaluejohtaja Laura Nikkarilalle

26.2.2026

Hyvät toimialajohtaja ja suun terveydenhuollon tulosaluejohtaja, lähestymme Teitä, koska olemme huolissamme hyvinvointialueen suunnitelmista sulkea Lammin hammashoitola ja siirtää sen palvelut osaksi Hämeenlinnan palvelukeskusta. Tämä suunnitelma tulee asettamaan erityisesti Lammin ja Tuuloksen pitäjien alueella asuvat hyvinvointialueen asukkaat eriarvoiseen asemaan ja pitkällä aikavälillä nostamaan asukkaiden, yhteiskunnan ja hyvinvointialueen kuluja.

Palveluiden saavutettavuus

Suunterveyden palvelut tulevat vaikeasti saavutettaviksi Lammin ja Tuuloksen pitäjien alueella asuville, jos ne keskitetään Viipurintielle, Jukolaan tai Ahveniston alueelle. Asukkaille aiheutuu tästä poikkeuksetta sekä ajankäyttöön että liikkumiseen liittyviä kustannuksia. Lammilla ei ole yksityisiä suunterveyden palveluntarjoajia, eli Lammin ja Tuuloksen pitäjien alueella asuvat ovat julkisten suunterveyden palvelujen varassa.

Lammin keskustasta pääsee julkisilla kulkuneuvoilla kantakaupunkiin, mutta Jukolaan tai Ahvenistolle siirtyminen vaatii myös kaupungin sisäisten bussien käyttöä. Siirtymään Lammin keskustasta – Jukolan terveysasema tulisi reittioppaan mukaan kulumaan aikaa noin 1h 15min /suunta, eli yhteensä noin kaksi ja puoli tuntia. Riippuen ajanvarauksen kellonajasta ja julkisen liikenteen aikatauluista hammashoitokäyntiin saattaisi kulua pahimmassa tapauksessa koko päivä.

Vaihtoehto julkiselle liikenteelle on oman auton tai taksin käyttö. Molemmista aiheutuu huomattavia kuluja. Esimerkikilaskelmana: Lammin keskustasta on Jukolaan n. 43 kilometrin etäisyys ja omalla autolla edestakaisesta matkasta tulisi kulua reilu 10 euroa. Hammashoidon hoitajakso voi hyvin sisältää esimerkiksi kahdeksan käyntiä, jolloin omalla autolla kulkemisesta aiheutuu kuluja n. 80 euroa. Kelataksilla kahdeksasta käynnistä taas kuluja tulee asiakkaalle itselleen 300 euroa, kun Kela-taksin omavastuuosuus tällä summalla täyttyy. Korkeiden kulujen lisäksi taksilla kulkemista vaikeuttaa taksipalvelujen heikko ja epävarma saatavuus erityisesti maaseutualueella. Taksivuodistuksen jälkeen taksia ei pitäjissä varmuudella saa, tai se ei välttämättä tule ajallaan, jolloin varatulta ajalta saattaa myöhästyä.

Lisääntyvä autoliikenne on erittäin epäekologista. Kahdeksasta edestakaisesta automatkasta Lammilta Jukolaan syntyy hiilidioksidipäästöjä keskimäärin 122,50 kg. Tämä on ristiriidassa Hämeenlinnan kaupunginhallituksen hyväksymän Hiilineutraali Hämeenlinna -ohjelman kanssa. Vaikka Oma Hämeellä ei ole ekologisuuteen liittyvää ohjelmaa tai julkilausuttuja tavoitteita, on yksityisautoilua voimakkaasti lisäävien päätösten teko tässä maailmanajassa kyseenalaista.

Pitkästä etäisyydestä koituu kuluja yhteiskunnalle lisääntyvien työstä poissaolojen takia. Erityisesti useamman lapsen vanhempien työaikaa kuluu paljon, kun he vievät tai saattavat lapsiaan hammashoittoon. Koululaisten poissaolot koulusta lisääntyvät, kun terveydenhoidon käynteihin saattaa kulua koko päivä. Pienyrittäjä voi joutua sulkemaan liikkeensä vähintään puoleksi päiväksi ja isompienkin yritysten toiminta häiriintyy poissaolojen vuoksi.

Hukattu aika, lisääntyvät poissaolot työstä ja koulusta ja huomattavat matkakulut tulevat kertymään epätasaisesti hyvinvointialueen asukkaiden kesken. Suun sairaudet polarisoituvat, eli hoidon tarve kasaantuu tietyille väestöryhmille ja henkilöille enemmän kuin toisille. Lapsiperheet erityisesti kärsisivät palveluiden keskittämisestä. Toinen heikossa asemassa oleva potilasryhmä on vanhukset, joille erityisesti pitkä etäisyys ja matkustamisen vaivalloisuus ja kulut aiheuttavat merkittävää haittaa. Myös teini-ikäisten hoitoon hakeutuminen ja sitoutuminen heikkenevät, kun he eivät voi enää itsenäisesti poiketa lähihammashoitolassa.

Kohtuuton aika, kulut ja vaivalloisuus aiheuttavat sen, että heikommassa asemassa olevat eivät hakeudu hoitoon silloin, kun pitäisi, vaan sairaudet etenevät pidemmälle ja aiheuttavat enemmän haittaa ja kuluja.

Oma Häme on Kanta-Hämeen alueellisessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassaan vuosille 2025–2028 sitoutunut varmistamaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin lisääntymistä palveluiden yhdenmukaistamisella ja oikea-aikaisuudella. Kanta-Hämeen alueellisessa ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2025–2028 todetaan tulevaisuuden tarpeena tehostettu ennaltaehkäisy: ”Tulevaisuudessa on tärkeää panostaa entistä enemmän ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja oikea- aikaiseen hoitoon.” Palveluiden siirtäminen kauemmas niiden käyttäjistä ja saavutettavuuden heikentäminen on ristiriidassa erityisesti hoidon oikea-aikaisen toteutumisen kanssa.

Perustelut Lammin hammashoitolan sulkemiseksi ontuvat

Hyvinvointialueen valtuusto on tehnyt päätöksen palveluverkkosuunnitelmasta huhtikuussa 2024. Päätöstä edelsi muun muassa tilaisuus Lammilla, jossa aluehallituksen puheenjohtaja Kaisa Lepola esitteli päätöksiin vaikuttavia tekijöitä. Perusteina yksikköjen sulkemiselle mainittiin muun muassa alhainen käyttöaste ja rekrytointivaikeudet. Tällöin kyse olisi ollut kaikkien terveyspalvelujen loppumisesta Lammilla. Lammin hammashoitolan siirtämisen perusteluja ei ole kerrottu julkisuuteen, joten oletus on, että ne ovat ainakin osittain samoja, joita esitettiin helmikuun 2024 tilaisuudessa Lammilla.

Lammin hammashoitolassa täyttöaste on korkea, eli ajanvarauskirjat ovat täynnä. Hoitoprosessit ovat samat kuin hyvinvointialueen muissakin hoitoloissa. Hoituhuoneiden osalta täyttöaste riippuu käytettävissä olevasta rahoituksesta eli siitä, paljonko ammattilaisia hyvinvointialue voi palkata. Rekrytointivaikeuksia ei ole sen enempää kuin kantakaupungissakaan.

Suuriin yksiköihin siirtymistä on perusteltu muun muassa paremmalla työvoiman saatavuudella. Tämä on kyseenalainen väite, eikä perustu näyttöön. Pikemminkin monesti pienehkö terveydenhuollon yksikkö on joustava ja toimiva, ja henkilökunta viihtyy ja pysyy siellä.

Haittojen vähentämiseen suunnitellut toimet eivät ole riittäviä

Pitkästä välimatkasta potilaille koituvia haittoja hyvinvointialue on suunnitellut kompensoitavan liikkuvalla hammashoitoyksiköllä ja erilaisilla toimintamalleilla, joissa potilaalle varattu aika joustaa hoidon tarpeen mukaan ja yhdellä hoitokäynnillä voidaan tehdä enemmän toimenpiteitä (ns. kerralla kuntoon - tai kerralla enemmän -malli). Liikkuva hammashoitoyksikkö on toimiva lisä hyvinvointialueen hammashoitoloille, ja siitä on pilotissa saatu hyviä kokemuksia. Sillä kannattaa toteuttaa esimerkiksi koululaisten ikäkausittaiset suun tutkimukset ja terveystarkastukset. **Liikkuva yksikkö ei kuitenkaan korvaa hammashoitola.** Siihen ei tule vettä, eli kaikki päivän toimenpiteissä käytettävä vesi on kannettava astioilla jostain lähellä olevasta rakennuksesta. Liikkuvassa yksikössä ei ole wc-tiloja työntekijöille eikä asiakkaille. Työskentelytila on pieni, mikä vaikeuttaa riittävän aseptiikan noudattamista.

Kerralla kuntoon - tai kerralla enemmän -malli vaatii potilaalta paljon yhteistyökykyä. Aluksi on hieman odottamista, koska ajanvarauksen alkamiselle ei ole tarkkaa aikaa, vaan tietty aikahaarukka, koska aloitus aika riippuu aiempien potilaiden hoidon kestosta. Pitkä hoitokäynti ja useat toimenpiteet vaativat fyysisesti ja henkisesti paljon; kykyä

olla paikallaan pitkän aikaa, noudattaa ohjeita ja sietää epämukavuutta. Näitä kykyjä puuttuu haavoittuvimmilta potilasryhmiltä, eli esimerkiksi lapsilta, kehitysvammaisilta, yleissairailta ja vanhuksilta. Tämän vuoksi tällainen malli ei hyödytä niitä, jotka kärsivät pitkästä etäisyydestä eniten.

Kulut kasvavat muutoksen myötä

Palveluverkkomuutoksen yhtenä tärkeänä tavoitteena lienee kustannussäästö, tai kustannusten kasvun hillitseminen. Kela-taksien käyttö tulee lisääntymään huomattavasti (mikäli takseja on ylipäättään käytettävissä), mikä aiheuttaa kustannuksia yhteiskunnalle. Jos Kela-kuljetukset siirtyvät jossain vaiheessa hyvinvointialueiden vastuulle, on kulujen kertyminen arvioitava kokonaan uudelleen.

Tyhjäkäynti on aina turhaa kulua hyvinvointialueelle. Kyyteihin liittyvät hankaluudet (esimerkiksi taksien saatavuus, julkisen liikenteen aikataulut) lisäävät perumattomia poisjääntejä, eli tilanteita, joissa potilas ei saavu varatulle ajalle.

Edellä mainitut hankaluudet ja kustannukset hammashoitoon pääsemisessä aiheuttavat sen, että yhä useampi jättää hakeutumatta hoitoon kokonaan, tai hakeutuu sinne vain viimeisessä hädässä. Tämä lisää hammasperäisten vakavien infektioiden ilmaantuvuutta ja hyvinvointialueen kuluja erikoissairaanhoidossa. Hoitamattomat suun krooniset tulehdukset haittaavat useiden yleissairauksien, muun muassa diabeteksen ja sydän- ja verisuonisairauksien hoitotasapainoa. Myös tästä tulee aiheutumaan kulujen kasvua toisaalla, yleisterveyden vastaanotoilla sekä perus- että erikoissairaanhoidossa.

Hyvä suun omahoito, säännöllinen hammashoito ja ajoissa hoitoon hakeutuminen ovat tärkeimpiä keinoja ehkäistä vakavia hammasperäisiä tulehduksia ja muiden sairauksien komplisoitumisesta johtuvia kuluja. Nämä onnistuvat vain, jos suun terveydenhuolto on helposti saavutettavaa kaikille.

Esitämme ratkaisuksi:

Tämänhetkinen Lammin terveysaseman vuokra on n. 24 400 euroa /kk. Hyvinvointialue voisi päästä parempaan tulokseen jatkamalla Lammin hammashoitolan toimintaa Lammin kirkonkylässä, vaikka hieman supistettuna ja edullisemmissa tiloissa. Toimivat lähipalvelut takaisivat perusterveydenhuollon hoidon toteutumisen myös haavoittuvilla potilasryhmillä, mikä pitkällä aikavälillä toisi säästöjä hyvinvointialueelle.

Lähteet:

reittiopas.hameenlinna.fi

Kanta-Hämeen alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2025–2028

<https://omahame.fi/documents/680684/1483949/kh+lasten+hyvvointisuunn+2528.pdf/66361828-78d2-10be-3e01-8076da82e2e2?t=1741586440214>

Kanta-Hämeen alueellinen ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma 2025-2028

<https://omahame.fi/documents/680684/1483949/Kanta-H%C3%A4meen+alueellinen+ik%C3%A4ihmisten+hyvinvointisuunnitelma+2025-2028.pdf/07611e04-cf83-5855-8e01-4452cb7d3968?t=1749038121388>

Oma Hämeen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma 2025–2028

https://omahame.fi/documents/680684/1483949/yhdenvertaisuus_ja_tasa_arvosuunnitelma.pdf/3eee07b7-3030-1d62-b9fe-e4f5f2a17916?t=1741592994505

Leukojen alueen syvät infektiot, Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2010;126(6):695-701

<https://www.duodecimlehti.fi/duo98709>

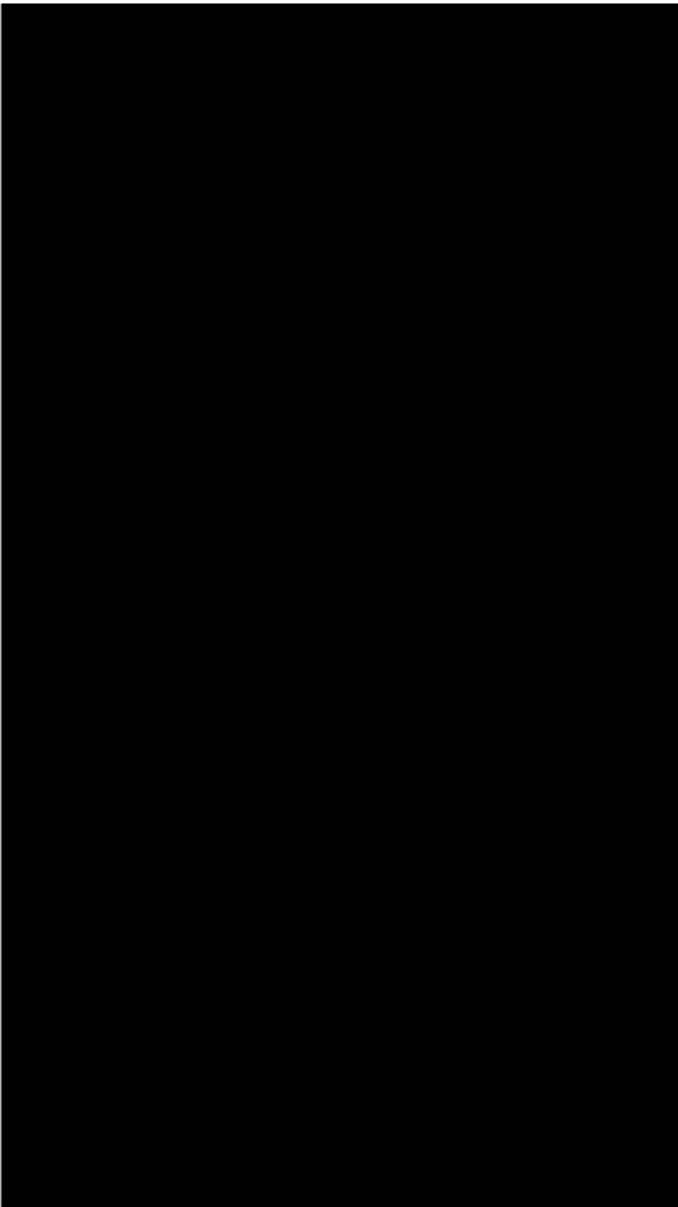
Hammaslääkärilehti, Hoitamattomat hampaat vievät nuoria teho-osastolle ja syrjäytymään, 10.4.2017

<https://hammaslaakarilehti.fi/hoitamattomat-hampaat-vievat-nuoria-teho-osastolle-ja-syrjaytymaan/>

Mikrobilääkkeet hammasperäisten infektioiden hoidossa ja komplikaatioiden ehkäisyssä, Käypä hoito -suositus | Julkaistu: 22.10.2025

<https://www.kaypahoito.fi/hoi50090>

Lammilla 24.2.2026

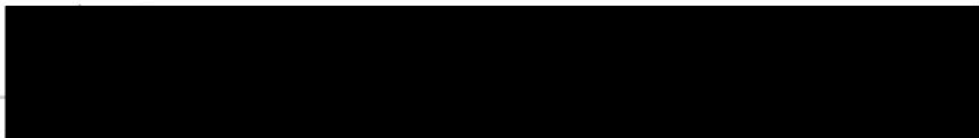
Four horizontal lines for writing, positioned to the right of the large redacted area.

A single horizontal line for writing, positioned below the large redacted area.

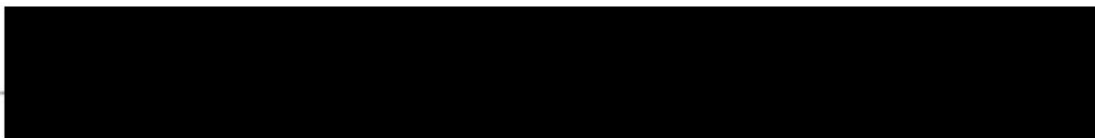

A single horizontal line for writing, positioned below the small redacted area.

Hakkalan koulun ja Lammin lukion vanhempainyhdistys ry

Konnarin vanhemmat ry

Mannerheimin lastensuojeluliiton Lammin yhdistys ry

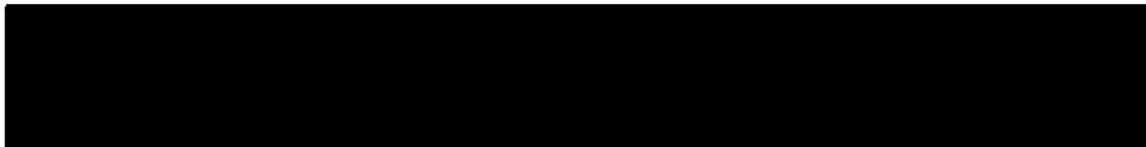
Sydänlammin kyläyhdistys ry

Kataloisten kyläyhdistys ry

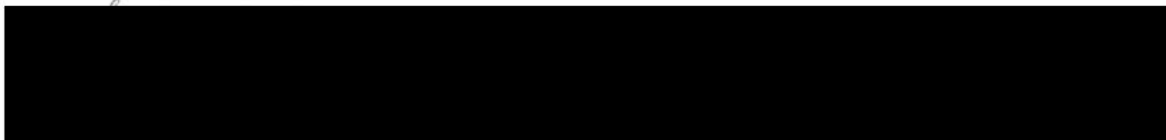
Vilkkilän kyläyhdistys ry

Porraskosken-Järventaustan kyläseura ry

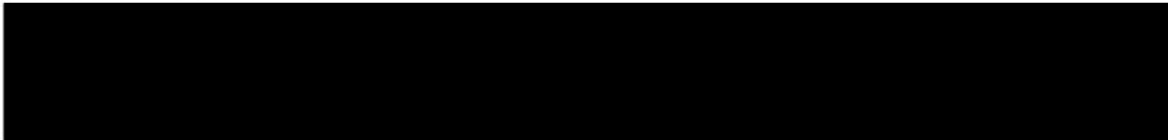
Evon kyläyhdistys ry

Lieson maa- ja kotitalousnaiset ry

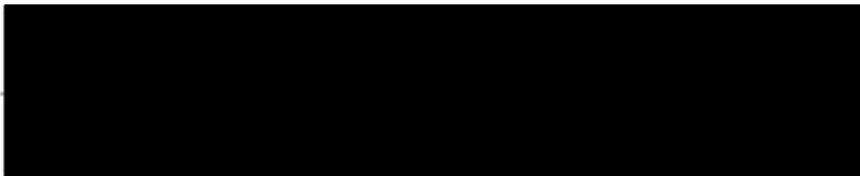
Riikosten kyläseura ry

Kostilan kunnonkohottajat ry

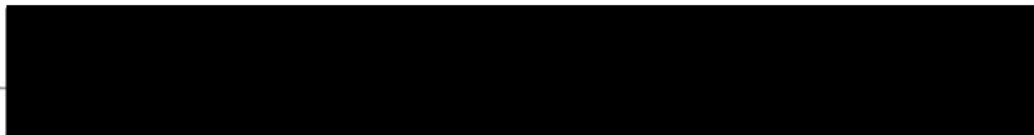
Lammin yrittäjät ry

Turvan Kutojat ry

Lammin Eläkkeensaajat ry

Lammin Evonkävijät ry

Eläkeliiton Lammin yhdistys ry

Lammin seudun seniorit ry

[REDACTED]

OmaHämeen aluevaltuuston jäsen [REDACTED]

[REDACTED]

OmaHämeen aluevaltuuston jäsen [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Hakehtyns kankaanmäki oy

[REDACTED]

Kanmin Seudan Reumayhdisty ry

[REDACTED]

Tunloksen Tulikouurat ry.

[REDACTED]